



De bedijking van dit deel van de Oude Riet tussen Enumatil, Den Horn, Aduard, Den Ham en de zandrug van Noord- en Zuidhorn.

Vroege bedijkingen van de Oude Riet – een Slachte bij Den Horn

Den Horn ontstond rond 1700, de naam is afgeleid van *hoek* of *hoogte*, aldus Wikipedia. Die hoek of horn heeft in dit geval alles te maken met de bedijking. De zeearm de Oude Riet boog hier ooit vanuit het noorden gezien scherp af naar het westen, richting Enumatil, de Dijkstreek en de Dijkweg verder naar Boerakker. Tot daar kwam de zee bij vloed.

Wie Den Horn vanaf Enumatil inrijdt, fietst over de *Westerdijk*. Als je in de dorpskern linksaf slaat volg je de *Hogeweg*. Beide wegen zijn gaan terug op oude rivierdijken. Voor de inbraak van de Lauwerszee rond 800, toen de zeearm of zee-inbraak er

nog niet was, stroomde de veenvlinder de Oude Riet in noordoostelijke richting. Den Ham was toen een eiland, Aduard ook min of meer. Die doorgangen – zie de afbeelding - rond Den Ham en Aduard werden later afgesloten. Aan de overkant van het Rietdal tegenover Den Horn ligt de *Zuidweg*, die Zuidhorn verbindt met Enumatil. Dat is de oude dijk aan de noordwestkant van de rivier. De dijken moesten overstromingen van de zeearm voorkomen.

Wie over de Hogeweg wandelt of fietst kan zien dat het land ten westen ervan hoger ligt dan aan de oostkant. De zee liet na 800 na Christus klei achter in de bedding en uiterwaarden. Opslibbing kan zo maar 2 à 4 cm per jaar bedragen, dus dat kan relatief snel gaan. De vloed kon bij Den Horn door de trechtervorm van het dal hoog oplopen. Waren de dijken daar altijd tegen opgewassen?

Aan de oostkant van het dorp ligt de kerk, die hier in de 19^e eeuw gebouwd werd. Voor die tijd kerken de Horners in Lagemeeden, toch wel een eind lopen. Daar ligt nog altijd het oude kerkhof aan de knik in de Kerkweg/Nutweg. *Nutweg* betekent van oudsher doodlopende weg. De bewoning van Lagemeeden gaat terug op de elfde, twaalfde eeuw, ruim voor klooster Aduard in 1192 werd gesticht. Het podium (verhoging) van de kerk te Lagemeeden diende als oriëntatiepunt voor de ontginning van het Drentse Roderwolde. De oude kerk van dat dorp dateert uit 1139. De overstromingen in de elfde, twaalfde eeuw hadden vermoedelijk grote gevolgen voor de bewoning in deze laaggelegen gebieden.



Aanleg van de Slachte vanaf de Hornsterheerd. De boerderijk is een rijksmonument.

Al voor 1200 werd vanuit deze 'horn' ook weer terrein heroverd op zee. Vanaf de *Hornsterheerd* aan de Hogeweg loopt een Slachte of dwarsdijk de toenmalige uiterwaarde in. Doel was om zo het vruchtbare buitendijkse land in te polderen. Het was misschien wel de eerste indamming van de zeearm. Deze dwarsdijk is historisch gezien belangrijk; *kerkelijk*, want hier ligt de *kerspelgrens* tussen Zuidhorn en Hoge- en Lagemeeden; ook bezat het klooster Aduard aan de noordkant grond, aan de zuidkant niet; maar ook *waterstaatkundig*, want op een gegeven moment lag hier een waterscheiding, waardoor het lokale water deels in westelijke richting naar

Enumatil liep en deels de aloude route van de Oude Riet naar het noorden bleef volgen.

Het complete verhaal met deze reconstructie door Jan van den Broek is te vinden op <https://www.vanlauwerstoteems.nl/groningen-en-het-drentse-water.html>